

28 Şubat'ın Seyir Defteri

KAPAK

28 Şubat'ın Seyir Defteri

Abdullah Yıldız

ABD'nin önde gelen araştırma kurumlarından *Yorking Draft Rand*'ın 1990'da yayımladığı *"Türkiye'de İslamcı Akımlar"* başlıklı raporu hatırlıyor musunuz? Hani şu, Türkiye'de *'İslam'ın şahlanması*'ndan söz eden; İmam-Hatip okullarının, Kur'an kurslarının, türbanın, İslami yayınların hızla çoğaldığına, İslami sermayenin Özal'dan itibaren giderek güçlendiğine ve İslamcılarının adım adım 'İslamlaştırma' amaçlarına doğru ilerlediklerine dikkat çeken meşhur rapor...

28 Şubat sürecini daha geniş bir perspektiften; yerel ve küresel gelişmeler bütününde değerlendirmek durumundaysak, dar anlamda bu raporu, genel anlamda ise ABD'nin "yeni soğuk savaş" stratejisini kesinlikle hesaba katmak zorundayız.

Bilindiği gibi, 80'li yıllarda sarsılan Sovyet İmparatorluğu'nun 1990'da resmen dağılması ile 'iki kutuplu' dünya, yerini bir anda 'tek kutuplu' dünyaya bırakmış, yegane süper güç ABD, çoktandır planladığı "Yeni Dünya Düzeni"ni sahneye koymuştu. Ancak ABD ve NATO ciddi bir 'meşruiyet krizi' ile de karşı karşıya kalmıştı. Yeni Dünya Düzeni, tek kutupluluğuna karşın 'düşmansız' olamazdı.

Genelde Batı, özelde ise ABD, tarih boyunca 'kendisine karşı harekete geçilecek' bir "kötülükler imparatorluğu"na hep ihtiyaç duymuştur.

ABD'nin yeni ideologlarından Samuel Hun-

tington, Birleşik Devletler'in daima kendisini "bir şeyin karşıtı" olarak tanımladığını dikkat çeker ve sıralar: III. George, Avrupa monarşileri, Avrupa emperyalizmi, faşizm, komünizm. Sonra da şu hükme varır: "Ortada sürekli kendi kimliğimizi şekillendirmemize yardımcı olan bir düşman olmuştur. Kime karşı olduğumuzu bilmez isek, kim olduğumuzu nasıl bileceğiz?"²

Yazının girişinde sözünü ettiğimiz Rand Raporu'nda Türkiye bağlamında dikkat çekilen "İslam'ın yükselişi" olgusu ve Batı'nın İslam'ın yayılışı karşısında duyduğu panik, Füredi'ye göre, aslında Batı toplumlarının içinde bulunduğu "meşruiyet problemi"ni ortaya koyuyordu. Frenk Füredi, S. Huntington'un "medeniyetler/kültürler çatışması" tezinin de aynı problemle doğrudan ilintili olduğu kanısında.³

1991'de NATO'nun "konsept" değiştirerek 'yeni düşman'ı tanımlama ihtiyacı duyması, bu açıdan bakıldığında oldukça manidardır: '91 Konsepti'nin 7. maddesinde "NATO'nun bugün karşı karşıya bulunduğu güvenlik tehditleri ve risk parametreleri geçmişten farklıdır." denilir ve 'yeni düşman'a ilişkin -haliyi flü da olsa- bir tasvir yapılır: "Artık tek boyutlu tehlike yerine, çok boyutlu, çok sinsi, çok cepheli, çok yönlü, önceden bilinirliği sön derece düşük tehdit ve tehlikeler söz konusudur."⁴

Aslında Ekim 1990'da yapılan Kuzey Atlantik

Asamblesi'nde konuşan Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanı Orgeneral John Galvin, "ana tehlike"nin yerini "yeni tehlikeler"in aldığını vurgulamış ve açık adres vermişti: "Etnik sorunlar, aşırı milliyetçilik, İslam köktencilik ve terörizm."⁵

1993 Asamblesi'nde ise bir İspanyol parlamenter, çoğu NATO ülkelerinin İslam'ın tırmanışı karşısında, "İranlaşma korkusu"yla İslami hareketlere baskı yapan rejimleri desteklediklerini örnekleriyle birlikte açıkça ortaya koyuyordu.⁶ Samuel Huntington'ın *Foreign Affairs*'te "medeniyetler çatışması"ndan söz ettiği yıl da 1993'tü. Mark Jurgensmeyer'in yine '93'te kaleme aldığı "The New Cold War" (Yeni Soğuk Savaş) kitabı da aynı tehlikeden söz ediyordu: Dini ve seküler milliyetçilik arasında "eski soğuk savaş düşmanlığını gölgede bırakacak bir global düşmanlık hali ortaya çıkabilir..." Diğer etkenlerle birlikte "Amerika'nın İslam korkusu'nun da körüklediği" dini milliyetçilik bloku, "seküler Batı'nın birleşik global düşman olanak Sovyetler Birliği'nin yerini pekâlâ alabilir."⁷

Seville'deki '94 Nato Savunma Bakanları Toplantısı'nda Fransız Bakan François Leotard, "NATO'nun kendisini 'İslamcı fundamentalizm'den gelen tehdidi caydırmaya göre yönlendirmesi gerektiğini'"⁸ söylüyordu.

Hemen ertesi yıl, NATO Genel Sekreteri Willy Claes, "köktendinci tehdit'e karşı Mısır, Tunus, Fas, Moritanya ve İsrail'le diyaloga girildiğini ifade ederken 'yeni konsept'i özetliyordu:

"Köktendincilik Komünizim'den daha tehlikeli... Lütfen bu tehlikeyi küçümsemeyin..."⁹

Aynı Claes, o günlerde Türkiye'yi de ziyaret ediyor ve "Refah Partisi'nin yükselişine" dikkat çekerek; "Türkiye'nin fundamentalistlerin eline geçmemesi için desteklenmesi gerektiğini"¹⁰ söylüyordu.

Aralık '95'te yapılan genel seçimlerden RP'nin birinci parti olarak çıkması, ABD ve NATO başta olmak üzere tüm Batı dünyasının ve onlarla çıkarları özdeşleşmiş yerli işbirlikçilerinin "fundamentalizm korkusu"nu tetiklemiş gözüküyor. 1996 ortalarında Refah koalisyonunun kurulmasından sonra da Milli Askeri Stratejik Konsept ve Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nde yapılan değişikliklerle

"İrtica Komünizim'den daha tehlikeli" ilan edilerek "irtica karşı topyekün savaş" taahhümleri çalınmaya başlandı.

Batılıların 'fundamentalizm' (Türkçeye 'köktendincilik' diye tercüme edildi), yerli işbirlikçilerinin 'irtica' dedikleri şey ise İslam'dı, Müslümanlık'tı. Yazar Mustafa Islamoglu'nun ifadesiyle, bizimkiler 'irtica'ı İslam'ın "kod adı" olarak kullanıyorlardı.

Refahyol İktidarı Ayagina Basılanlar ve Hortlatılan "İrtica"

"Postmodern"¹¹ sıfatıyla birlikte anılan 28 Şubat sürecini, '95 seçimlerinden 28 Şubat 1997 MGK toplantısına kadar geçen sürede meydana gelen siyasal gelişmeleri hatırlamadan sağlıklı biçimde değerlendiremeyiz.

Önce, RP'nin seçim zaferinin 'laikçi' kesimde yarattığı panik halini hatırlayalım: "% 20'lik azınlık, % 80 çoğunluğu yönetemez; dolayısıyla birinci parti oldu diye RP'nin iktidar (ortak) olması gerekmez" türü söylemleri...

Bütün bu yaygaralara rağmen, '96 başlarında ANAP-RP koalisyonunun kurulması neredeyse kesinleşmiş, fakat son anda Anafah formülünden vazgeçilerek Anayol formülü devreye sokulmuş ve iki-üç gün içinde de ANAP-DYP koalisyonu kurulmuştu. Doğrusu bu iş herkesi şaşırtmıştı. 27 Şubat 1996 günü Ateş gazetesi 30 manşetle çıkmıştı:

İyi saatte olsunlar!

Milliyet yazarı Yalçın Doğan'ın 29 Şubat tarihli yazısı ise herşeyi açıklıyor olayın ardındaki esrar perdesini aralıyordu: Anayol "asker gölgesinde" kurulmuştu... Zihinlerde oluşan bazı kuşku ve şüpheler de aynı gün Paris'e uçan Mesut Yılmaz gideriyordu: Gazetecilerin "Anayol'da ordu etkisi var mı?" sorusuna cevaben Yılmaz, komutanların (ANAP'lı Meclis Başkanı) Kalemli'yi ziyaret ettiklerini ve bu arada "Anayol'u temenni ettiklerini" söylüyordu. Ayrıca komutanların Kalemli'ye verdikleri İlhan Arsel'e ait bir makede "Türkiye'de köktendinci partilerle işbirliği halinde ordunun buna seyirci kalmayacağı" tarzında görüşlerin yer aldığını be-

Refah gerdi

Devlette rüfata için, Taksim'e cum, İstanbul kadroluşma

Paşa krizi

Adalet Bakanı'nın Paşa için suçlama talimatı vermesi Ankara'yı karıştırdı. Askerden tepki var

lirtiyordu.

O halde, Anayol'un ordu "temennisi" ile ("emri" diye okuyun) kurulduğu itiraf edildiğine göre, "Postmodern Darbe"nin Şubat 1997'de değil, Şubat 1990'da başladığı peşahi söylemebiir.

Hatırlanacağı üzere, ANAP'la DYP'nin bu "zoraki nikah"ı, yolsuzluk dosyaları savaşıyla üç ay içerisinde bozuldu ve başka alternatif kalmayınca da Haziran '96'da RP-DYP koalisyonu (Refahyol) işbaşına geldi.

Refahyol iktidarı, kimi çevrelerde tepkisel rahatsızlıklar yarattı; kimileri de "RP'nin, Türkiye'nin bunca kronikleşmiş sorunlarının üstesinden gelemeyerek umut olmaktan çıkmasının daha iyi olacağı" kanaatindeydi. İkinci kesim, evrensel ölçekte 'yükselen değer' olan "İslamcılığın" önünün kesilmesi için öngörülen "başarısızlığın İslamileştirilmesi" projesinde Türkiye etabının böylece gerçekleşmiş olacağını düşünüyordu.

Ancak, Refahyol'un -sanılanı aksine- pek de öyle başarısız olmayacağını anlaşılması ve Başbakan Erbakan'ın Türkiye'yi dünya güçler dengesinde "farklı" bir denkleme oturtma çabaları, "uluslararası çıkar imparatorluğu" ile yerli işbirlikçilerini harekete geçirdi: ABD onayını almadan Irak'la sınır ticaretini başlatan, İran'la doğalgaz anlaşmasını imzalayan, Türkiye, İran, Pakistan, Bangladeş, Endonezya, Malezya, Nijerya ve Mısır'ın katıldığı D-8 Projesi'ni devreye sokan, Çekiş Güç'e bazı sınırlamalar getiren; iç politikada da -özellikle ekonomik alanda- başarı grafiği giderek yükselmeye başlayan ve rantiyecilerin avanta, faiz

musluklarını kısıpan Refahyol Hükümeti'ni her alanda zorla sokmak için düğmeye basıldı. Medya bir anda "irticâ" keşfetti(!). Psikolojik savaşın bütün yöntemleri kullanılarak kamu-

oyu, Türkiye'nin "PKK'dan daha büyük bir tehdit"le karşı karşıya olduğuna ikna(!) edildi.

İrticâ tamamları Refahyol Hükümeti düşürölünceye ve RP/FP potansiyeli "tehlike"(!) olmaktan çıkarılincaya kadar sürdü, sürüyor.

15-16 Haziran'da D-8 zirvesine başkanlık yaptıktan 24 saat sonra 17 Haziran'da Başbakanlık'tan ayrılmak zorunda kalan Dİ Bakanı, 20 Şubatı ertesiinde şöyle demişti:

"Birilerinin ayağına bastık, bu işler oldu." 11

Acaba, "ayağına basılanlar", 'postmodern' darbenin "post"unun arkasına saklananlar mıydı?

Magazın Eşliğinde İrtica Kampanyası ve "Tank Sesleriyle Uyanmak"

Türk medyasında 'irticâ yaygaraları' hiç eksik olmaz. Yaklaşık yüz yıllık bir "irticâ edebiyatı" birikimine sahibiz. Batıcı laik sistem, zaman zaman kronik "irticâ nöbetleri"ne tutulur. 12

Son irtica kampanyasının başlangıç tarihi 28 Şubat 1997 olarak gözükiyorsa da, aslında ve ardından Refahyol'un iktidara gelmesi Mart '94 yerel ve Aralık '95 genel seçimlerindeki RP başarısı, 'irtica dosyaları'nın, "şok" kasetlerin, "dehşet verici" görüntülerin hazırlanması için gerekli uyarıyı yapmaya yetmişti.

Bizdeki mutad irtica kampanyalarının bir başka dikkat çeken yanı da 'zamanlama' meselesidir. Ve istisnai durumlar bir kenara bırakılırsa, genellikle Ramazan ayında düğmeye basılır. İnsanımızın dini duygularının en dorukta bulunduğu bir ayda "din istismarcıları"(!), "aşırı dinciler"(!) ve "irticacı ha-inler"(!) halkın gözünde mahkum edilir.

10 Kasım 1996'da RP'li Kayseri Büyükşehir Be-

lediye Başkanı Şükrü Karatepe'nin yaptığı bir konuşma etrafında koparılan tantanalara, Sultanbeyli'nin göbeğine Taggeneral Doğu Silahçıoğlu tarafından bir Atatürk heykelinin dikilmesi tartışmaları da eklenince, ortalık karışmaya başlamıştı, ama asıl gürültü Ramazan ayında koparılacaktı.

Bu arada, 4 Aralık 1996'da Erbakan'ın Libya gezisi sonrasında Kaddafi'nin sarfettiği münasebet-sizce sözler RP liderini hayli zor durumda bıraktı. Bu durum hükümet krizine bile yol açarken medya fırsatı hiç kazaya koymadı; olayı büyüttükçe büyüttü. Erbakan'ın Libya'dan sonra İran ve Endonezya'ya gitmesi ise, "Türkiye Batı ekseninden Doğu eksenine mi kayıyor?" sorularına yol açtı.

...Ve Ali Kalkancı, Fadime Şahin ve Müslim Gündüz'ün başrollerini oynadığı "irtica" magazin, haber ve görüntüleri eşliğinde Ramazan ayına girildi. Medya 'şeytani görev'ini öylesine başarıyla icra ediyordu ki, işine, okuluna ya da alışverişine giden başörtülü hanımlara "Fadime!" diye sataşılır olmuştur.

Refahyol Hükümeti'nin Ramazan dolayısıyla mesai saatlerinde yaptığı basit bir düzenleme, "şeriat devletine mi gidiyoruz?" yollu abartılarla büyütüldükçe büyütüldü. Ardından Danıştay bu genelgeyi iptal etti. Bu arada RP'nin İstanbul'da Taksim'in göbeğine cami yaptırmak istediği iddiaları, karayoluyla hacca gitmeyi, kurban derilerini dileyenin dilediği hayır kurumuna vermesini öngören düzenlemeler basında tartışılıp dururken RP Lideri Erbakan'ın 11 Ocak 1997'de Başbakanlık'ta bazı İslami cemaatlerin önde gelenlerine ve din adamlarına iftar yemeği vermesi "irtica" ve "şeriat" yaygaralarını iyice alevlendirdi.

İrtica kampanyası artık iyice hızını almıştı.

Herhangi bir sıradan olayı, bir'in yanına beş katarak (ne beş, yüz hatta bin!) gündemin ilk sırasına oturtmakta gayet mahir olan medyamız, 17 yıldır

Türkiye'nin birçok yerinde sessiz-sedassız törenlerle anılan 31 Ocak Kudüs Gecesi'nin '97'de Ankara'nın Sincan ilçesinde tekrarlanması bir "rejim meselesi" haline getirmeyi başardı. (Kudüs Gecesi, aynı yerde bir önceki yıl da aynı biçimde kutlanmış, ama kimsenin haberi olmamıştı.) 1 Şubat'tan başlayarak bütün projektörler, kameralar Sincan'a yöneldi. "Sincan sanki İslam Cumhuriyeti" idi, "Mescid-i Aksa maketi Atatürk heykelini gölgelemişti", vs. Sincan'da haber ve görüntü peşinde koşan bir bayan gazetecinin tartaklanması ise, krize tuz-biber ekliyordu. Sincan günlerce gazete manşetlerinden ve TV ekranlarından inmeyecekti.

Nihayet 4 Şubat 1997'de Sincan "tank sesleriyle uyanıyor"du. Türkiye insanının her ihtilal döneminde görmeye alışık olduğu tanklar, demokrasiye yine bir müdahalenin sözkonusu olduğunu hatırlatıyordu. Çok geçmeden, o aralar ABD'de bulunan Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Çevik Bir, olayı şöyle tercüme etti:

"Demokrasiye balans ayarı yaptık."

ABD-İsrail Ekseni Medya Destekli Psikolojik Harp ve Postmodern Darbe

Sincan'daki Kudüs gecesinde birer konuşma yapan RP'li Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın tutuklanması İran Büyükelçisi Bagheri'nin Ankara'yı terket-

mesi izledi. Medya, tansiyonun daha da yükselmesi için elinden geleni arkasına koymuyordu. Bu arada bazı kadın kuruluşları, "sürecin ayak izlerini güçlü önsözleri ile hissetmiş olmalıdır ki, 15 Şubat'ta "Şeriat'a Karşı Kadın" yürüyüşü düzenlediler.

Şubat sonlarına doğru uzun bir ABD gezisine çıkan Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir'in Türkiye'ye dönük "laiklik" mesajları sürerken, 24 Şubat'ta Orgeneral İsmail Hakkı Karadağ'ı İsrail'e uçuyor ve İsrail'i ziyaret eden "İlk Türk Genelkurmay Başkanı" sıfatını kazanıyordu.

Org. Çevik Bir'in ABD'de "demokrasiye balans ayarı yaptık" dediği gün, "İran terörist devlet muamelesi görmeli" görüşünü de ileri sürmesi, balans'ın hangi dış güçler adına kime karşı yapıldığına ilişkin ipuçlarını da veriyordu. Tesadüfe bakın ki (!) ABD'nin, "Türkiye'nin İsrail'i yaptığı enerji işbirliği (doğalgaz) antlaşmasını iptal etmesini" istediği haberleri de aynı günkü (21.02.1997) gazetelerde yer alıyordu.

Aynı sıralarda Oramiral Güven Erkaya'nın içerden, Orgeneral Çevik Bir'in ise dışardan verdiği cevaplar birbirini tamamlıyordu: "Güneydoğuda PKK terörü büyük ölçüde bitmiştir. Aşırı dinci akımlar bugün PKK'dan daha büyük tehlike haline gelmiştir..." (24-25 Şubat 97 tarihli gazeteler)

Ana Muhalefet Lideri Mesut Yılmaz'ın ise derdi başkaydı: İktidarı "koskoca tankları göremeyecek kadar kör" olmakla suçluyor ve "TSK, Sincan benzeri bir uyanıcıyı 28 Şubat'taki MGK'da yapacak" sözleriyle de "demokratlığını"(!) ortaya koyuyordu. ANAP'lı Hayrettin Uzun'un aynı gün (25.02.97) Akşam Gazetesi'nde yer alan ifadesi ise herşeyi açıklamaya yetiyordu: "RP tehlikesinin karşısında laikliğe sığınmaya başlıyorlar. 'Laiklik tehlike, bunun karşılığında birşeyler yapılmalı' diyorlar. Bence darbeyi, askeri çağrının basiretsiz siviller istiyor."

28 Şubat MGK toplantısı öncesinde gerilim hat safhaya çıkarılmıştı.

- "Erbakan MGK'da terleyecek!" (24.02.97- Radikal)

• - "Erbakan tırmandırıyor!" (26.02.97- Radikal)

- "Tarihi MGK toplantısı" (28.02.97- Akşam)
turundun gazete manşetleri havayı iyice sıcak hale getiriyordu.

Medya'ya bakılırsa, suyu bulandıran tek kişi vardı: RP Lideri Erbakan!

Ve 28 Şubat Cuma günü saat 15:10'da başlayan MGK toplantısı tam 23:55'te sona ermiş ve yaklaşık dokuz saat sürmüştü. Zamanın İçişleri Bakanı Sayın Meral Akşener'in aktardığına göre; MGK'nın havası "buz gibiydi"; "çok gergin, çok soğuk ve çok mesafeli bir toplantı" yapılmıştı. Asker kanadının sözcüsü konumunda olan Güven Erkaya oldukça sertti ve Akşener'in ifadesiyle "psikolojik harp" yapıldığı izlenimini uyandırıyor¹³. Yine Meral Akşener'in anlattıklarına bakılırsa büyük oranda önceden hazırlandığı anlaşılan ve MGK toplantısında kısmen yumuşatılan sonuç belgesi üzerinde uzlaşma sağlanmış, ama "imzaya açılmamış"tı. Dahası "biz imzalamıyoruz" gibi bir tavır da yoktu¹⁴.

Medya'ya yansıyan haberlere bakılırsa gerilim daha da şiddetliydi: MGK'da alınan "tazyike kararları" hükümet tarafından uygulanmazsa, askerler "yaptırım" uygulayacaklardı. Bu düpedüz bir "darbe" idi; "psikolojik harp" taktiklerinin medya desteğinde icra edildiği "postmodern" bir darbe.

Bu arada Sayın Erbakan'ın darbeye karşı sivil destek arayışları ve bu amaçla çıktığı liderler turu, gazete manşetlerine

"Erbakan Meydan Okuyor!" (05.03.1997)
tarzında yansiyordu.

Şimdilerde "arslan demokrat" kesilen liderler, RP liderini yalnız bırakıyor ve Erbakan MGK kararlarını "paşa paşa imzalıyor"du (06.03.1997- Sabah).

İrtica "Sanal" Medya "Banal"

18 maddeden oluşan ve "irtica'a karşı önlemler paketi" olarak bilinen ünlü MGK kararları, "8 yıllık kesintisiz eğitim, Kur'an kurslarının kontrol altına alınması, özel vakıflara ait okul ve yurtların devlete bağlanması, tarikatların faaliyetlerine son verilmesi, YAŞ kararlarıyla TSK'dan atılan personelin hiçbir kamu kurum ve kuruluşunda çalıştırılmaması, çağdışı kıyafetlerin kamu kurum ve kuruluşlarında giyilmesine mani olunması, kurban derilerinin kanunla yetki verilen kurum dışında toplanmaması..." gibi esaslar içeriyordu¹⁴.

28 Şubat'ın hemen ertesinde çarşaf çarşaf gazete sayfalarına yansıyan bu kararların acilen uygulamaya geçirilmesi için psikolojik altyapı hazırlanmalı; Kur'an kursları ve İmam Hatip okullarının tırpanlanması konusunda kamuoyu ikna edilmeli, küf kokan "banal" yöntemlerle "sanal" irtica hortlatılmalı idi. Necip Türk medyası (!) ne güne duruyordu? Bir kaşık suda fırtına koparmak, memleketin "uçurumun kenarında" olduğu imajı yaratmak tam da onların işi idi:

Sabah gazetesinin MGK toplantısından beş gün sonra at nalı büyüklüğünde harflerle manşete çektiği haberi hatırlatalım:

"Ürperten Yemin!" (05.03.1997)

Efendim neymiş; Kur'an kurslarında öğrenciler "laik rejimi yıkıp yerine şeriatı getirmek" üzere yemin ettiriliyormuş... Haber, taa 1960'larda basılan bir kitapta yer alan ve sonradan yalan olduğu anlaşılan uydurma bir iddiaya dayanıyordu; ama olsun, ısıtılıp yeniden gündeme taşınması, "bağcıyı dövme" açısından işlevseldi. İşte bir kaşık suda değil, bir damla suda fırtına koparmak diye buna denirdi.

Bu da tehlike mi? Alın size dudakları uçuklatacak müthiş bir komplo; 25.04.1997 tarihli Milliyet ifşa ediyor(!):

"Refah'ın 2005 Planı: Din eğitimi veren okul ve Kur'an kurslarından çıkan ve RP'ye oy verecek ilave seçmen sayısı 2005 yılında 6.5 milyona ulaşacak. Toplam oyların %62'sini yani mutlak çoğunluğunu alanlar böylece dine dayalı devleti rahatlıkla kuracaklar."

Gördünüz mü tehlikeyi! Neyse ki, necip medyamız sayesinde memleket müthiş bir irticâi badireden(!) kurtulmuş oldu.

O halde derhal İHL'lerin köküne kibrit suyu dökecek sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmeli, Kur'an kursları da yaş sınırlamasıyla adanmaklı budanmalıydı!

Öyle de olacaktı.

28 Şubat rüzgarına erken kapılan bazı yöneticiler, hukuksal düzenlemeyi bile beklemeden harekete geçiyor; Mart başında çeşitli dernek ve vakıflara ait yurtlara ani baskınlar yapılıyor, 11 Mart'ta Ankara'da üç, 27 Nisan'da Bursa'da yedi Kur'an kursu kapatılırken, 9 Mayıs'ta İstanbul'da Kur'an kurslarına baskınlar gerçekleştiriliyordu.

Sekiz yıllık eğitim konusunda ise sıkı bir tartışma başlatılıyor ve hükümet dört koldan baskı altına alınıyordu.

25 Mart'ta DYP'li Sağlık Bakanı Yıldırım Aktu-na tüm illere "türban yasağı" genelgesi gönderiyordu.

Kısaca, "irtica" adı altında "sanal" bir umacı üretilmiş, 28 Şubat ve sonraki MGK'larda irticâ

"birinci tehdit" ilan edilmiş ve sistemin bütün mekanizmaları bu müthiş tehlikeye(!) karşı teyakkuza geçirilmişti. Cumhurbaşkanı, hukukçular, basın mensupları, hatta din adamları "brifinglerle" bu dehşet verici iç düşmana karşı uyanık olmaya çağırılıyor, mücadeleyle çağırılıyor.

Refahiyol iktidarda iken başlatılan bu "topyeküür savaş", İHL, Kur'an kursları, Türban vb. ile sınırlı kalmayacak, Refahiyol'un düşürülmesi, RP'nin kapatılması ile devam edecek ve günümüze kadar farklı şekillerde etkilerini hissettirecekti.

Aslında sorun Türkiye'yi 1950'lerden öncesine döndürmektir. 28 Şubat sürecinin sembol isimlerinden Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden, Postmodern darbe ertesinde bu hedefi işaret ediyordu:

"Türkiye'yi demokrat olmaktan çıkaran 1950'de başlayan ihanetin öncüleridir."¹⁵

Acaba "1950'de başlayan ihanet" neydi?

Seçkin Elitlerin "Halk Korkusu" ve Tek Parti Devri Özlemi

Hemen ifade etmek gerekirse; Türkiye Cumhuriyeti bir "seçkinler cumhuriyeti" olarak doğmuş ve 1950'ye kadar ülkeyi "Halk Partisi" yönetmiştir; yönetimde "halk" ın sadece adı vardır. Seçkin elit, "halka rağmen halk için" ilkesiyle uzunluk iktidarını sürdürürken hayalindeki "tek tip insan" ve "tek tip toplum"u yaratma çabasını da yukarıdan aşağıya ısrarla sürdürmüştür.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Fırka kontrollü ve güdümlü de olsa tek parti yönetimine karşı halkın coşkulu desteğini almak suçunu(!) işlediklerinden kapatılmışlardı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünyada totaliter rejimlerin yıkılmasıyla hız kazanan demokrasi rüzgarı Türkiye'yi de etkilemiş, içerde ise açlık, sefalet ve baskıdan bunalan halk patlama noktasına gelmişti. Bir "muvazaa" partisi olarak doğsa da Demokrat Parti halkın büyük desteğiyle iktidar olmuş ve halkın taleplerine öncelik vermek durumunda kalmıştı. 1949'da CHP iktidarının "din istismarı" yapmak amacıyla açtığı İmam Hatip Okulları, Kur'an kursları ve İlahiyat Fakültesi sayısının DP döneminde artması, ezanın tekrar arapça okunması gibi uygulamalar jakoben cumhuriyetçileri rahatsız edecekti.

Yekta Güngör Özden zihniyetindekilerin (seçkin) demokrasiye "ihanet" olarak gördüğü asıl gelişme ise, 1950'lerden başlayarak halkın kendi inançlarından ve geleneklerinden kopmadan siyasette, ekonomide ve bürokraside söz sahibi olma çabasına girmesi ve bunda önemli mesafeler katetmesidir. 28 Şubatçı elitin korkusu aslında "halk korkusu"dur. "Hasolar-Memolar", "hacılar-hocalar", "çarşaflılar-kasketliler" diye alay edilen Anadolu insanının, birilerinin tekeline aldığı "iktidar"a ve servete talip olmasıdır asıl korku.

Bu açıdan bakıldığında, 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 darbeleri hep "halk"a karşı "seçkin elit" in iktidarını ve gücünü pekiştiren hareketler olarak karşımıza çıkar: 27 Mayıs'ta, halkın dini ve ekonomik taleplerine değer veren DP ve yöneticileri çok şedid biçimde cezalandırılmışlardır. 12 Mart, DP'nin muhafazakar misyonuna sahip çıkan AP'yi yönetimden uzaklaştırırken AP-MSP-MHP'nin oluşturduğu Milliyetçi Cephe'yi tasfiye etmiştir. 28 Şubat ise Özal döneminde önemli mesafeler kazanıp Refahiyol döneminde gücünün daha da artıran Anadolu sermayesinin ve siyasette, bürokraside giderek etkin hale gelen muhafazakar-yerli Anadolu insanının önünün kesilmesidir. "İrtica", "yeşil sermaye", "takunyahlar" gibi nitelemeler ise, çıkarlarını ve statükolarını kaybetmek istemeyenlerin panik psi-

kolojisi ile ürettikleri yaftalardan başka bir şey değildir. RP-FP çizgisinin bir türlü affedilmemesinin temelinde de, seçkin zümrenin çıkarlarına zarar vermeye başlayan dindar Anadolu insanının ekonomik, siyasi, bürokratik taleplerine tekabül etmesi ve onların imkan ve kabiliyetlerini organize etmesi yatmaktadır.

28 Şubat 1997'den 28 Şubat 2001'e (Nereden Nereye)

28 Şubat 1997 Postmodern darbesinden bugüne tam dört yıl geçti. Bu zaman zarfında 28 Şubatçı sivil-asker elitin üç ana hedefi safdışı bırakmak için bütün mekanizmaları seferber ettiklerini gördük:

1- Dindar halk kesiminin siyasi taleplerini temsil eden RP/FP çizgisindeki siyasal hareket ve liderleri.

2- Aynı kesimin ekonomik ticari imkanlarının -yurtdışındaki işçi vs. desteği dahil- organize eden "yeşil"/"İslami" sermaye.

3- Dindar insanların bürokraside önemli mevkilere gelmelerinin ilk basamaklarını teşkil eden İmam Hatip Okulları, Meslek Liseleri, Kur'an Kursları... ve bu yükselişi simgeleyen Başörtüsü.

"İrtica" ise her üçünün de "kod adı"...

Refah Partisi'nin kapatılması için 28 Şubat'ta hatta daha önce düğmeye basıldığı anlaşıyor. 12 Mart 1997 tarihli Yeni Yüzyıl'da yer alan "Askerlerin imha planı: Ne RP kalacak, Ne Erbakan!" manşeti, 'iktidarda iken de parti kapatılır mı?' sorularına yol açmıştı ama, çok geçmeden 21 Mayıs'ta Yargıtay Başsavcısı Vural Savaş RP'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesine başvurdu.

Önce psikolojik harp yöntemleri kullanılarak Refah yol iktidardan düşürüldü; daha sonra Şubat 98'de ise RP resmen kapatıldı. Erbakan'a beş yıl siyaset yapma yasağı kondu.

RP'nin yerini alan FP'nin kapatılması için de 7 Mayıs 1999'da Anayasa Mahkemesi'ne yine Vural Savaş tarafından başvuru-

rukdu. Sonucun ne olacağı belli değil, ama Vural Savaş'ın görevinden ayrılma aşamasında söylediği şu sözler, 28 Şubatçı iradenin RP/FP'ye bakış açısını özetler gibi: "Bu saatten sonra FP kapatılsa da kapatılmasa da çok önemli değil. Çünkü bölük pörçük bir Fazilet var karşımızda. FP'deki parçalanma bu partiyi rejim için tehlikeli olmaktan çıkardı."

Dört yıl boyunca RP/FP'ye ve Erbakan başta olmak üzere bazı siyasilere yönelik yıpratma kampanyaları bu açıdan değerlendirilmelidir.

Yine bu dört yıl içinde "İslami" sermaye BÇG (Batı Çalışma Grubu) tarafından fişlendi (hem de kebabçısından çikletçisine kadar), ambargoya maruz bırakıldı, yurtdışı kaynakları kurutulmuş elleri-kolları bağlandı. Buna karşılık 28 Şubatçı generallerden emekli olanlar, soluğu "rantiyeci" holdinglerin yönetim kurullarında aldılar: Teoman Koman, Cavit Çağlar'ın Interbank'ında, Muhittin

28 Şubat'ın hemen ertesinde çarşaf çarşaf gazete sayfalarına yansıyan bu kararların acilen uygulamaya geçirilmesi için psikolojik altyapı hazırlanmalı; Kur'an kursları ve İmam Hatip okullarının tırpanlanması konusunda kamuoyu ikna edilmesi, küf kokan "banal" yöntemlerle "sanal" irtica hortlatılmalı idi. Necip Türk medyası (!) ne güne duruyordu?

Vural Savaş

Teoman Koman

Fisunoğlu Sümerbank'ta, Vural Beyazıt Etibank'ta, Güven Erkaya da Korkmaz Yiğit'in bankalarında ...

Bütün bu olup bitenler, "yoksa 28 Şubat, sermayenin el değiştirmesi için mi yapıldı?" sorularını gündeme getirdi.

Üçüncü hedef ise, dini duyarlılığa sahip insanların bürokraside, kamusal alanda vs. yükselmesini önlemektir. 28 Şubatçılar, bu yükselişin ilk basamaklarının İHL'lerde başladığına inanıyorlardı; İHL mezunlarının özellikle hukuk ve siyasal gibi yüksek okulları tercih ettiklerini görmeleri, korkularını besleyen unsurlardan sadece bir tanesiydi. Sürece en çabuk uyum sağlayarak 28 Şubat'ın sivil aktörlerinden biri haline gelen dönemin Cumhurbaşkanı Demirel, İHL'ler için "hiçbir kesim kendisini yıkacak düşünceleri yaşıtmaz" diyordu. (30.07.1997, Akşam, N.İlçak'ın yazısı) Oysa bu okulların birçoğunu bizzat kendi elleriyle açmıştı.

Başortusunu rejimi yıkmaya yönelik bir tehlike gibi algılamalarının temelinde de aynı endişe ya-

ıyordu...

Sahi, 1990 *Rand Raporu*, (uluslararası ve yerel sistem açısından) aynı tehlikelere(!) dikkat çekmiyordu mu?

"Siyasal İslam"ın yükselişi...

"İslami sermaye"nin güçlenmesi...

İHL, Kur'an kursları, türban ve İslami yayınların artan etkinliği...

Ve Bugün: Tamam mı? Devam mı?

28 Şubat süreci, 4. yıldönümüne bir ay kala, iki ünlü aktörünün ilginç açıklamalarıyla farklı biçimde yeniden gündeme geldi.

Sürecin Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak, telaş içinde 28 Şubat'ı savunma ihtiyacı duydu ve o günlerde içli-dışlı oldukları bazı gazetecileri yayınlı atöçüne tuttu. Yoksa "Tosunmüserri idarbe kendi evlatlarını (mı) yiyor(du)"? (C. Çandar, Y.Şafak 16.01.2001)

Faik Tarımcıoğlu:

"DERİN DEVLET, İSLAM'LA, KÜRT'LE, OSMANLI'YLA KUCAKLAŞACAK"

28 Şubat Sürecinin, tarihi, sosyolojik ve siyasi değerlendirmesini yaptığımızda, aşağıdaki doğrularla beraber bazı yanlışları görmemiz kaçınılmaz olmaktadır. Şöyle ki;

1- Türkiye'de siyasi ve sosyal hayata müdahale (eğitimden hukuka, ekonomiden günlük yaşama ve bütün kurumlara kadar) öteden beri vardır. Kölü "Yakay'ı Hayriye"ye 1839 Tanzimat Fermanı'na dayanır. Cumhuriyet süreci; ki, hızlı, radikal, devlet gücüne dayalı, jakoben, tepeden inmeci, yer yer katı ve sert uygulamalar olmasına rağmen; giderek halka mal olmuş, vazgeçilmez yaşam biçimi haline dönüşmüş bir süreçtir ve halen devam et-

mektedir. 28 Şubat'ın değerlendirilmesini yaparken, bu tesbiti, gözden uzak tutmamak gerekmektedir. Bundan; çağdaş, laik, modern bir sosyal hukuk devleti doğmuştur. Alınacak mesafe çoktur; ama, Türkiye "müslüman dünya"da ilk ve tek emsaldir.

2- "Periyodik müdahaleler" in bazıları haksız, yersiz, zararlı bir post kavgasıdır. İtiş kalıpla geçmiştir. Tarih önünde haklılığı yoktur veya ispatlanamamıştır. Sadece, 12 Eylül'ü nispeten hariş tutmazsak, insafsızlık yapmış oluruz. Uygulamadaki kabul edilemez vahim yanlışların değerlendirmesini de elbette tarih yazacaktır.

3- 28 Şubat, alttan alta devam edegelen bir ak-

28 Şubat sürecinde "siyasallaşan hukukun" simgesi haline gelen Yargıtay eski Başsavcısı Vural Savaş, yeniden bu göreve seçilmemesine hiddetle-nerek Cumhurbaşkanı'na da, Yargıtay üyelerine de verdi, vermişti.

Böylece 28 Şubat'ın sivil ve asker aktörlerinin çapları ve derinliklerini de öğrenme fırsatı bulduk. Daha önceleri Cumhurbaşkanlığı'na aday olduğunu açıklayan zatın performansı da iki saatlik bir basın toplantısına yetmemişti.

Bugün, 28 Şubat'ın aktörlerinin çoğu sahne-den çekilmiş bulunuyor. Bu aktörlerden bir kısmının görev aldığı şirketler, holdingler yolsuzluk operasyonlarıyla bir bir dökülüyorlar.

Cumhuriyet tarihinde yapılan hiçbir darbenin aktörleri sonradan hayırla yad edilmedi.

Darbelerin mağdurları ise hayırla, dua ile and-ldı, onurları, itibarları iade edildi.

"Kötü tuzak/plan ancak sahibine dolandır..." (Kur'an, 35/45)

DİPNOTLAR

- 1) Kand Raportu'nun tam metni 15-27 Mart 1990 tarihli Teftiş Kurulu, geniş özet ise 14-17 Mart 1990 tarihli Dilekçe'ye yayımlanmıştır.
- 2) *Arayış Dosyası*, 1994, 1/1.
- 3) Frank Fritsch, *Emperyalizmin Yeni İdeolojisi*, çev. E. Arslanoğlu, Pınar yay., İstanbul 1998, s. 175.
- 4) *Uzun, Ağustos* 1999, sayı 60, Umrancık: Nuto Konsepti-1991 ve 1998.
- 5) *Zaman* gazetesi, 20 Ekim 1990.
- 6) *Gülsen* gazetesi, 19 Mayıs 1993.
- 7) Mark Jergensmeier, *Yeni Şafak Savaş*, çev. A. Yalçın, Pınar yay. (yayınla hazırlanmış), s. 313.
- 8) *The Independent*, 30 Eylül 1994'ten aktaran; S. Sayyid, *Fundamen-talizm Korkunu*, Vadi yay., Ankara/2000, s. 19.
- 9) *Milyet* gazetesi, 9 Şubat 1995; *Zaman* gazetesi, 12 Şubat 1995; *Al-ısmail dergisi*, Nisan 1995.
- 10) *Yeni Şafak* gazetesi, 8 Şubat 1995.
- 11) 28 Şubat sürecini ilk kez "postmodern"likle nitelleyen gazeteci Cengiz Çandar'dır.
- 12) *Yeni Şafak*, 8 Mart 1997, Ahmet Tağetiren'in yazısı.
- 13) İticia'nın yıla yıllık serüveni için bkz. Abdülhalil Yıldız, *Sonul İticia*, Pınar yay., İstanbul 2000.
- 14) Hakan Akınar, *Hürriyet*, 1 Mart 2000, Meral Aksoy'un anlatıyor.
- 15) 28 Şubat 1997 tarihli MGK'da alınan 18 maddelik kararların tam metni için bkz. Abdülhalil Yıldız, *28 Şubat/Döğre*, Pınar yay., İstanbul 2000, s. 95-97.
- 16) *Hürriyet* gazetesi, 4 Mart 1997.
- 17) *Yeni Şafak*, 10 Ocak 2001 (İnterhaber sitesinden).

sulamellerin, bir etki-tepki çatışmasının ürü-nüdür. Şiddet ve silaha dayanan bir "İslami model"den, bunu tahrik ve teşvik edenlerin yarattığı bir ortamdan, bir iklimden doğmuştur. Bu "iklim", iktidara da gelmiştir. Uzun vadede, demokrasi bakımından denenmesi ve aslında korkulmaması gereken bir parti, bo-yunun ölçüsünü almış, hayırlı da olmuştur. Kısa vadede "postmodern darbecileri" heye-canlandıran olay budur. Serinkanlı olunsaydı, bu kadar telaşa gerek yoktu. Nitekim, bu partinin aldığı oy oranı tepki ve emanet oy-lar çıkınca aslına rücu etmiş ve kıymet-i har-biyesini kaybetmiştir. Aslında, heyecana ve telaşa kapılan kadrolar da tasfiye edilmiştir. "Batı Çalışma Grubu" dağıtılmıştır. Demek ki, T.S.K. içerisinde de tam bir desteklen bahsedilemez. T.S.K. doğrusunu yapmıştır.

- 4- Türkiye'de kendine özgü bir "laik rejim" var-dır. İdeal ve gerçek laiklik yoktur. Bu bir çe-lişkidir; ama, Türkiye'nin jeo-stratejik ve ta-rihi yapısı bunu zorunlu kılmaktadır. Dinsel

yaşamı "ibda-c"ye, "Hizbullah"a, "Aczmendi-ler"e ve "Milli Görüş"çülere veya diğer cema-atlere bırakmanın ne felaketler doğuracağı görülmüştür. Gerçek laiklikte; din, devlet iş-leri ayrıdır, devlet de, din işlerine karışmaz: dini inanç ve ibadetler müthiş bir özgürlük içerisinde; anlamsız kısıtlamalar yoktur. Toplumda, devlette, her kesimde tolerans, hoşgörü vardır. Bu üç unsur bir arada olmaz-sa, ona gerçek ve ideal anlamda laiklik deme-z. Her iki tarafta da "iklim yumuşasa", bu süreç olumlu olarak işleyecek ve postmodern darbe heveslileri kalmayacaktır. Bu bağlam-da, devlet "İslam'la barışacak", silahla ve zorla "İslami Devlet" kuracakların hesabını kursağında bırakacaktır. Geniş halk kesimle-rinin isteği de budur. Derin devlet, "İslam"la, "Kürt"le, "Osmanlı"yla kucaklayacaktır. Ye tarih böyle devam edecektir.

Faik Tanımcıoğlu: Emekli Askeri Hakim-As- savcı
17 ve 18. Dönem Bülis Milletvekili (ANAP)